

PM förstudie Skärsta 1:185

NATURVÄRDEN OCH MKN

2024-05-30

Innehåll

1. Bakgrund.....	2
2. Områdesbeskrivning.....	2
3. Naturvärden	3
3.1 Våtmark	4
3.2 Nyckelbiotop	5
3.3. Signal arter och skyddade arter	6
3.4 spridningssamband	6
4. MKN.....	6
Gråskaån.....	7
Edeboviken.....	8
Påverkan på naturvärden och möjligheten att uppnå MKN vid exploatering	9

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

1. Bakgrund

Hallstavik är utpekad i översiktsplanen 2050 (samrådsversion) som ett kommundelscentrum. Orten har haft en negativ befolkningsutveckling som till stor del beror på avsaknaden av arbetstillfällen. Genom att skapa nya arbetstillfällen kan sysslingsgraden på orten öka, samt befolkningsunderlag för skola, omsorg och service.

Ett kvalificerings-PM togs fram 2023-09-13 som pekar ut ett behov av planeringsberedskap för industrimark, vilket för tillfället saknas i Hallstavik. En planeringsberedskap för industrimark gör det lättare för kommunen att attrahera aktörer med behov av mark med kort varsel. Behovet av industrimark i större skala med god tillgång till billig fossilfri el är stort och Hallstavik har god tillgång till el genom närheten till Forsmarks kärnkraftverk och befintlig kraftledning. Kraftledningen passerar fastigheten Skärsta 1:185 som är kommunägd.

Detta PM syftar till att utreda vilka naturvärden som finns i området samt vad eventuell påverkan på dessa kan innebära i samband med exploatering av fastigheten.

2. Områdesbeskrivning

Fastigheten Skärsta 1:185, skifte 1, är belägen i Hallstavik ca 40 km norr om Norrtälje stad. Direkt väster om fastigheten ligger Edeboviken och söder om fastigheten finns bostadsområdet Granlund. Norr och öster om fastigheten består i huvudsak av skog. Strax norr om fastigheten finns också en vindkraftpark (se figur 1).

POSTADRESS

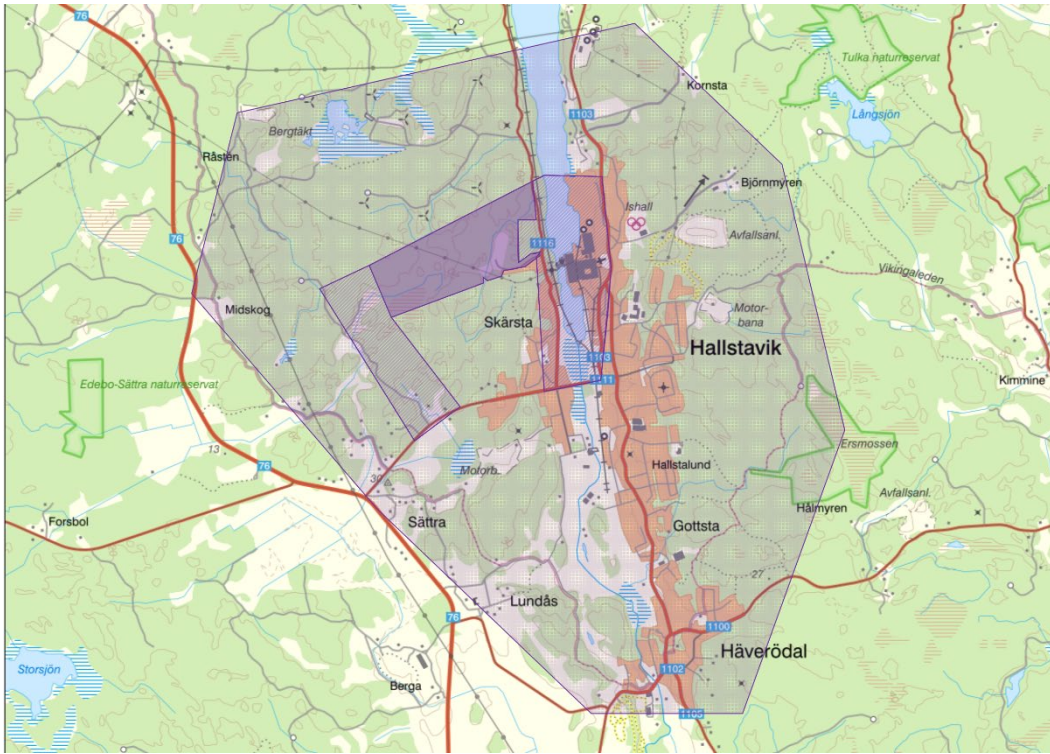
Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Figur 1. Fastighet Skärsta 1:185 i mörklila.

Hallstavik pappersbruk som ägs av Holmen Paper är belägen på östra sidan av Edeboviken. Där finns en djupgående hamn, järnvägsförbindelse för godstrafik och god energiförsörjning.

3. Naturvärden

Det finns höga naturvärden inom fastigheten Skärsta 1:185 bland annat torv/våtmarksområden, sumpskogar, nyckelbiotoper samt signalarter och skyddade arter (se figur 2).

POSTADRESS

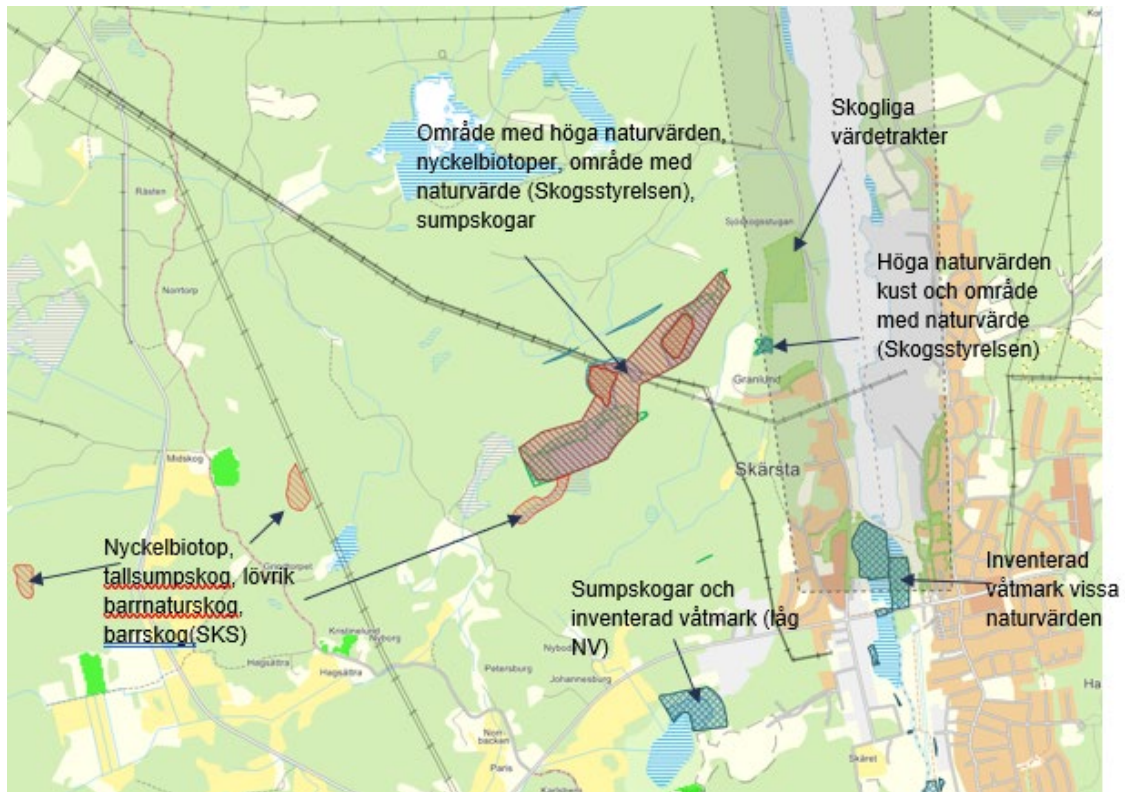
Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Figur 2. Naturvärden i området i och omkring Skärsta 1:185.

3.1 Våtmark

Diagonalt över fastigheten sträcker sig ett våtmarksområde med sumpskogar (figur 2). Enligt Skogsstyrelsen är detta ett område med höga naturvärden och det har diskuterats kring att ha ett naturvårdsavtal eller biotopskydd för området. Våtmarksområdet består av tallskog, lövblandad barrskog och triviallövskog på våtmark samt sumpskogar och nyckelbiotoper. Skogssällskapet planerar att återvåta våtmarken, se röda områden i figur 3.

POSTADRESS

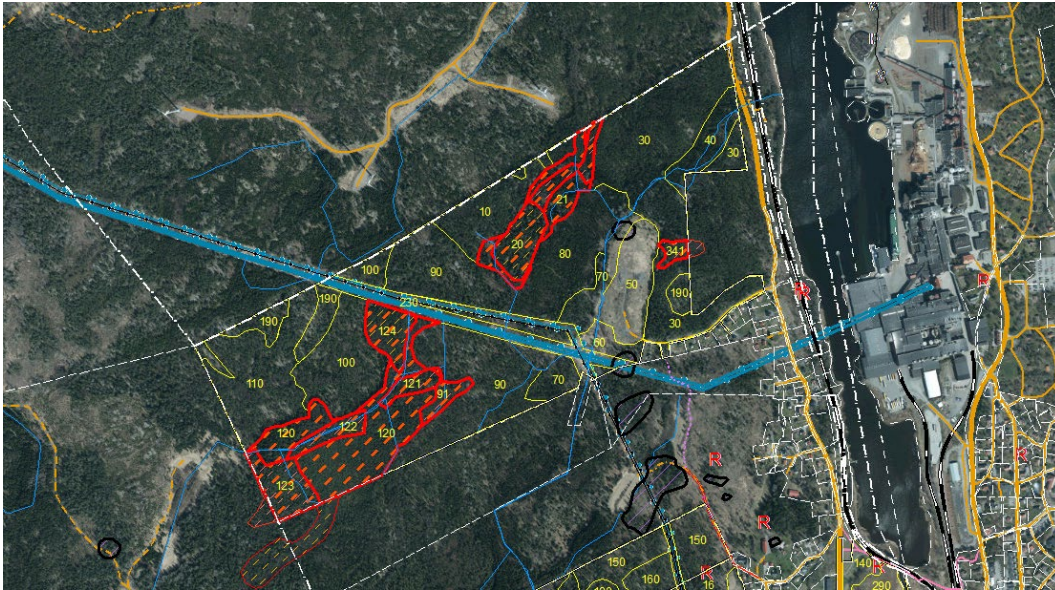
Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Figur 3. Figur från Skogssällskapet. Rött indikerar höga naturvärden och område som kan vara aktuellt för återvätning. Skogsstyrelsen vill eventuellt ha ett avtal såsom biotopskydd eller naturvårdsavtal.

Återvätning innebär att grundvattennivåerna på platsen höjs vilket minskar utsläpp av växthusgaser (t.ex. koldioxid och metan) och våtmarken blir en s.k. kolsänka.

Förutom att våtmarken binder kol har den vattenfördröjande egenskaper och bidrar till mångfald och många ekosystemtjänster. Ett nätverk av våtmarker ökar spridningsmöjligheterna för arter och är ett viktigt inslag i de gröna och blåa strukturerna i landskapet.

Sumpskogar och våtmarker ska därmed bevaras och restaureras vid planering och byggande. En skyddszon (kantzon) ska lämnas för att inte påverka hydrologin. Vattnets flöden och beskuggningen av marken ska beaktas. Våtmarker ska inte exploateras, dikas eller vattenregleras. Om möjligt ska nya våtmarker anläggas.

3.2 Nyckelbiotop

Nyckelbiotoper har struktur, artsammansättning, historik och fysiska miljö med stor betydelse för flora och fauna. Nyckelbiotoper innehar skyddade eller rödlistade arter som behöver området för att överleva. För att kunna göra en åtgärd inom nyckelbiotop krävs samråd. Samråd ska hållas med Skogsstyrelsen gällande skogliga åtgärder (röjning, nedhuggning av träd osv) och med länsstyrelsen om åtgärderna inte är skogliga.

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrталje.se
www.norrталje.se

3.3. Signal arter och skyddade arter

Enligt Artportalen finns många av Skogsstyrelsens signalarter inom fastigheten så som rostfläck, granbräken, kärrbräken, korallrot och korallblylav vilka alla kopplas till sumpskogsmiljöer.

De skyddade arter som finns i området är bl.a. asknätfjäril (EN), tallticka, nästrot, blåsippan, fläcknycklar, Jungfru Marie nycklar och hällebräcka (VU). Asknätsfjäril är starkt hotad och förekommer idag endast på två områden i Sverige, sydvästra Västmanland respektive några mil från kusten i östra Uppland. Arten är knuten till fuktiga skogsplatser på morän, speciellt översilningsmarker och längs med bäckar. Arten hotas av skogsdikning och skyddsdikning som gör att nödvändig markfuktighet försvinner under torrare somrar. Asknätsfjäril omfattas sedan 2007 av ett åtgärdsprogram för hotade arter (Eliasson, 2008).

Våtmarksmiljöer lockar även till sig många andra arter så som fladdermöss, fåglar samt grod- och kräldjur.

3.4 Spridningssamband

Exploateringen medför direkta ingrepp i naturmiljön på fastigheten, men den påverkar också den blågröna infrastrukturen i större perspektiv genom att orsaka fragmenteringar, barriärer och färre spridningssamband för arter. Underlag för ekologiska naturvärden i landskapet och spridningssamband behövs tas fram i ett tidigt skede i utredningsarbetet, när alternativa lokaliseringar fortfarande är möjliga.

4. MKN

Området är uppdelat i två avrinningsområden: Gråskaån och kustområde västra Edeboviken, se Figur 4.

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtaelje.se
www.norrtaelje.se

Figur 4. Avrinningsområden inom Skärsta 1:185

Gråskaån

Gråskaån har *god* ekologisk status och kemisk status *uppnår ej god*.

Tabell 1. Statusklassning för Gråskaån (VISS, 2024).

Gråskaån	Status
Ekologisk status	God
Kemisk status	Uppnår ej god

Ekologisk status

Miljökonsekvenstypen morfologiska förändringar och kontinuitet bedöms till måttlig status med okänd tillförlitlighet. Biologiska data kan inte verifiera bedömningen av miljökonsekvenstypen i denna vattenförekomst. Enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning kan i teorin en expertbedömning utföras med medelgod tillförlitlighet för de fall kvalitetsfaktorerna konnektivitet och/eller morfologiskt tillstånd har sämre än måttlig status. Eftersom det även saknas generella underlag för att säkerställa att morfologi har en väsentlig inverkan på någon av de biologiska kvalitetsfaktorerna i vattenförekomsten utförs dock ingen expertbedömning av biologin och den ekologiska statusen. Enligt 2 kap. 2§ i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrталje.se
www.norrталje.se

miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2013:19) kan de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna försämra den ekologiska statusen endast från hög till god. Den sammanvägda ekologiska statusen blir därför god i detta fall.

Kemisk status

Den sammanvägda bedömningen för statusen av alla prioriterade ämnen resulterar i att god kemisk status inte uppnås i vattenförekomsten. Detta orsakas av att gränsvärdena för de prioriterade ämnena kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten. När det gäller statusen för Hg och PBDE så är det Havs- och vattenmyndigheten som utifrån en nationell analys gjort en bedömningen att gränsvärdena för Hg och PBDE överskrids i Sveriges alla vattenförekomster. Orsaken till detta är långväga atmosfärisk deposition av Hg och PBDE till mark och vatten resulterat i en belastning av dessa ämnen så att halterna i vatten överskrider sina respektive gränsvärden.

Medräknas inte de så kallade "överallt överskridande prioriterade ämnen", Hg och PBDE, i statusbedömningen av denna vattenförekomst så bedöms vattenförekomsten ha "God kemisk status".

Edeboviken

Edeboviken har *måttlig* ekologisk status och *uppnår ej god* kemisk status.

Tabell 2. Statusklassning för Edeboviken (VISS, 2024).

Edeboviken	Status
Ekologisk status	Måttlig
Kemisk status	Uppnår ej god

Ekologisk status

Vattenförekomsten uppnår inte kraven för en god ekologisk status på grund av övergödning, bland annat är näringsämneshalterna är högre än vad som motsvarar god status men också pga. fys-kemiska kvalitetsfaktorer och biologiska kvalitetsfaktorer för övergödning. Skogsbrukets påverkan på vattenförekomsten bedöms betydande.

Vattenförekomsten uppnår inte god status för hydrologisk regim/hydrografiska villkor på grund av påverkan från sjöfart. Åtgärder ska genomföras för att minska

påverkan så att god status kan nås. Tidsfrist till 2027 gäller för hydrologisk regim/hydrografiska villkor med skälet att det inte är tekniskt möjligt att nå god status tidigare.

Kemisk status

Den sammanvägda bedömningen för statusen av alla prioriterade ämnen resulterar i att god kemisk status inte uppnås i vattenförekomsten. Detta orsakas av att gränsvärdena för de prioriterade ämnena bly (Pb), antracen, tributyltenn (TBT), Kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten.

När det gäller statusen för Hg och PBDE så är det Havs- och vattenmyndigheten som utifrån en nationell analys gjort en bedömningen att gränsvärdena för Hg och PBDE överskrids i Sveriges alla vattenförekomster. Orsaken till detta är långväga atmosfärisk deposition av Hg och PBDE till mark och vatten resulterat i en belastning av dessa ämnen så att halterna i vatten överskrider sina respektive gränsvärden. Medräknas inte de så kallade "överallt överskridande prioriterade ämnen", Hg och PBDE, i statusbedömningen så är det statusen för Pb, antracen och TBT som gör att god kemisk status alljämt inte uppnås i vattenförekomsten.

Påverkan på naturvärden och möjligheten att uppnå MKN vid exploatering

För att få anlägga på våtmarksområdet inom fastigheten krävs tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken från mark och miljödomstolen. Åtgärden kan även komma att definieras som markavvattning vilket är förbjudet i områden där det är särskilt viktigt att bevara våtmarker och skydda det unika växt- och djurliv som finns där. Markavvattning är förbjudet inom hela Stockholms län. Syftet med förbudet är att begränsa markavvattning eftersom många våtmarker idag har försvunnit pga. dikning. Därmed krävs även en dispens för markavvattning för att anlägga på våtmarksområdet. Dispensen prövas av Länsstyrelsen.

Tillsammans med tillståndsansökan lämnas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) där påverkan och konsekvens på naturmiljön utreds utifrån de identifierade miljöaspekterna.

Vid exploatering i våtmarken sker direkta ingrepp i höga naturvärden och viktiga nyckelbiotoper och strukturer för skyddade arter kommer att försvinna. Därför blir det viktigt att säkerställa att arters bevarandestatus och kontinuerliga ekologiska funktion bevaras i området.

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Om exploatering i stället sker utanför våtmarksområdet (och en tillståndsansökan för vattenverksamhet ej behövs) är det viktigt att upprätta en skyddszon mot våtmarken så att hydrologin i området inte påverkas av exploateringen. Många av naturvärdena är kopplade till våtmarksområdet och dess hydrologiska egenskaper.

Eftersom exploatering sker på jungfrulig mark kan det bli problematiskt att komma ner i tillräcklig rening, dvs under befintliga halter av föroreningar. Däremot finns det stora ytor att planera för hållbara dagvattenlösningar som t. ex. en dagvattendamm. Ytvattenförekomsten Edeboviken har problematik kring övergödning och därför bör dagvattenlösningarna vara utformade för att speciellt vara effektiva att rena dagvatten från kväve och fosfor.

Ytvattenförekomsten Edeboviken har "otillfredställande" status när det kommer till hydromorfologiska parametern Vågregim. Vågregim baseras på en modellering av fysisk påverkan i kustvatten (dvs utfyllnader, vägbankar, pirar, muddring mm) vilket bör tas hänsyn till i beräkningen av ökad sjötrafik för att inte riskera försämrings- och äventyrandeförbudet för MKN.

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrталje.se
www.norrталje.se

Referenser:

Eliasson, C.U. (2008). *Åtgärdsprogram för asknätfjäril 2007–2011 (Euphydras maturna)* (Rapport 5858). Stockholm: Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/978-91-620-5858-6>

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Barn- och utbildningskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se